

Jan. 1939). Jævnlig har disse Foredrag og Forelæggelser givet Anledning til livfulde Drøftelser af historisk Art, og der er i det hele Grund til at haabe, at Ændringen af Formen for Mødernes Afholdelse vil vise sig at være af foryngende og frugtbar Betydning for Jacob Langebeks gamle Selskab. *Bjørn Kornerup.*

I tidsskriftets 10. rk. II, 417 f. blev der gjort rede for de i 1932 vedtagne nye love for *Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie* samt for de udgiverarbejder, selskabet på det tidspunkt havde i gang eller var i færd med at forberede. Siden da er der i sammensætningen af selskabets styrelse sket den forandring, at formanden, bibliotekar, dr. Ellen Jørgensen, og kassereren, museumsdirektør, dr. Poul Nørlund, efter eget ønske er fratrukket. Det skete på årsmødet i 1938, og de efterfulgtes af rigsarkivar Axel Linvald som formand og museumsinspektør Georg Galster som kasserer. Som sekretær er forblevet arkivar, dr. H. Hjelholt.

Selskabet har i de forløbne år mistet to af dets medlemmer, nemlig fhv. rigsarkivar L. Laursen, der døde i 1936, og fhv. landsarkivar Holger Hansen, død i 1938. Trods Laursens store udgivervirksomhed udgav han dog intet for selskabet, men var derimod gennem mange år virksom i dets administration og som rådgiver ved andres arbejder. Også Holger Hansen var i en år-række medlem af selskabets styrelse og desuden udgiver af det store værk »Inkvisitionskommissionen af 20. januar 1772«, som han dog ikke nåede at se afsluttet inden sin død. Til nye medlemmer valgtes på årsmødet i 1940 arkivar, mag. art. Caroline Emilie Andersen og arkivar, mag. art. I. O. Bro Jørgensen.

I decbr. 1939 fuldførtes selskabets hidtil største udgiverarbejde: *Repertoriets 2. række*, omfattende de danske middelalderlige breve i tidsrummet 1451—1513, ved William Christensen. Denne udgave på i alt 9 store bd. er, fra det 1. bd. i 1928 udkom, skredet frem med en usædvanlig præcision og må betragtes som en fremragende videnskabelig bedrift. Af andre af selskabets udgaver, der allerede var i gang i 1932, skal omtales, at der af *Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre* ved E. Marquard i 1936 udsendtes bd. 2, medens det 3. og sidste bd. er udkommet i sommeren 1941. Af *Inkvisitionskommissionen af 20. januar 1772* ved Holger Hansen udkom 4. bd. i 1936, og ved Holger Hansens død forelå der et udarbejdet manuskript til det afsluttende 5. bd., og en del ark var allerede sat op i korrektur. Arbejdet

med at få dette bd. udgivet blev overtaget af arkivar, cand. mag. C. Rise Hansen, og bindet forelå færdigt i juni 1941.

Langt mere beskedne af omfang end de her nævnte arbejder er et par mindre udgaver, som selskabet ligeledes har udsendt i de forløbne år. I 1934 kom *Reynold Junges Møntmesterregnskaber 1534—1540* ved Georg Galster og i 1937 *Frederik II's Enke, Dronning Sophies Kopibøger 1588—1617*, udgivne ved Svend Thomsen.

Til den allerede i 1932 planlagte udgivelse af *Hertug Hans den ældres Registranter* fra tiden 1543—1580 ved Caroline Em. Andersen lykkedes det først i 1937—38 selskabet at opnå de nødvendige betydelige bevillinger (dels fra Carlsbergfondet, dels fra Undervisningsministeriet). Forhåbentlig vil det ikke vare alt for længe, før det 1. bd. af denne udgave vil kunne se lyset. Det tillægsbind til den store udgave af *Christian IV's egenhændige Breve*, som besorges af Johanne Skovgaard, vil også kunne ventes inden længe.

Der kan endelig være anledning til at nævne et par omfattende registreringsarbejder, der er blevet iværksatte af selskabet med tanke på senere udgiverarbejder. I årene 1934—39 optoges der på selskabets initiativ og med støtte fra Videnskabernes selskabs »kommission til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie« og rigsarkivet af arkivar I. O. Bro Jørgensen en fortegnelse over *Johan Bülow's efterladte Samlinger*, der beror mange forskellige steder (i Sorø akademis bibliotek, rigsarkivet, det kgl. bibliotek og på Sanderumgård). Registraturen er almindelig tilgængelig, bl. a. i rigsarkivet. Det er selskabets agt engang med tiden at få udgivet et udvalg af disse righoldige samlinger til det 18. århundredes historie.

Det andet registreringsarbejde har drejet sig om de *danske middelalderlige regnskaber i tiden før 1536* og er blevet udført af cand. mag. Aksel E. Christensen i årene 1936—38. Arbejdet er bekostet af Den Hjelmstjerne-Rosencroneske stiftelse, der ligeledes har bevilget penge til udførelse af visse forarbejder til en udgave. I registraturen er regnskaberne opdelt efter saglige grupper: centraladministrationens regnskaber, hofholdningsregnskaber, lens- og skatteregnskaber, toldregnskaber, kirke- og klosterregnskaber osv., og det er tanken at udgive de forskellige grupper for sig. Overvejelserne inden for selskabet om den bedste udgivelsesmetode er dog endnu ikke afsluttede. At den planlagte udgave vil være af uvurderlig betydning for studiet af dansk økonomisk historie i det pågældende tidsrum, er givet, og forhåbentlig lykkes det selskabet inden alt for længe at slutte det

forberedende arbejde og fra bevillingsmyndighederne at opnå de ikke ubetydelige summer, som vil udkræves til gennemførelsen af denne omfattende udgave. H. H-t.

Med den vældige Udvikling af Arkæologien i det sidste Aarhundrede — hver Dag bringer nye Fund, hvert Aar nye Skrifter — er ogsaa Interessen for og Studiet af dette Fags Udviklingshistorie i stadig Stigning. Det er en kendt Sag, at Danmark i denne Videnskab har spillet en afgørende Rolle med Navne som C. J. Thomsen, J. J. A. Worsaae, Jap. Steenstrup og Sophus Müller, og det bør derfor være en Opgave for dansk Forskning at gøre Rede for denne betydningsfulde Indsats i de humane Videnskaber. Talrige Bidrag foreligger allerede, men vigtige Opgaver er endnu ikke løst. Navnlig den centrale Skikkelse, »Gamle Thomsen« og hans epokegørende Tredelingssystem fortjener en Monografi, men ogsaa en almindelig Fremstilling af Oldforskningens Historie i vort Land er paakrævet.

Fra svensk Side foreligger der nu et overmaade betydningsfuldt Værk til Belysning af disse to Spørgsmaal: Bengt Hildebrand: *C. J. Thomsen och hans lärda förbindelser i Sverige 1816—1837. Bidrag till den nordiska forn- och hävdaforskningens historia.* I. Tiden till 1826. Uppsala 1937. II. Tiden 1826—1837. Stockholm 1938. (Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Handlingar. Del 44: 1—2). For Udviklingen af Museumsvæsenet i Sverige har Thomsen direkte og indirekte spillet en saa afgørende Rolle, at det i høj Grad er paa sin Plads at belyse denne Indsats og gøre den til Hovedlinjen i Fremstillingen. Værket gaar fra 1816, da Thomsen tiltræder sin Stilling som Sekretær i Oldsagskommissionen, og til 1837, da hans unge Ven og Elev Bror Emil Hildebrand bliver Riksantikvar. Som Sønsøn af sidstnævnte og paa mødrene Side af dansk Slægt har Bengt Hildebrand haft ganske særlige Betingelser for at kunne behandle dette skandinaviske Samarbejde og udnytte sine dybtgaaende Studier i svensk og dansk Materiale. En overvældende Mængde nyt Stof er her blevet fremlagt, kyndigt vurderet og levende skildret. Men Bogen giver langt mere end dette. I Indledningen, hvortil der er knyttet en omfattende Bibliografi over den benyttede Litteratur, faar vi en Arkæologiens Historie op til Tiden omkring 1800, først og fremmest i Norden, men ogsaa med Bidrag til dens almindelige Udvikling. Og selvom Thomsen og hans nære Venner Sven Hylander og B. E. Hildebrand er Hovedpersonerne, indeholder Værket, som Undertitelen angiver, ogsaa en Række